

ТРИЗНЕВИК - REVUE HEBDOMADAIRE - TRIDENT
UKRAINIENNE

Число 33 (537) Рік вид. XII 27 вересня 1936 р. Ціна 1 фр. 50. Prix 1 fr. 50

Париж, неділя, 27 вересня 1936 року

Серед європейської громадської opinii в останні часи можна спостерігати наростання і інтенсифікацію руху, скерованого проти большевизму. Та руйнівча робота, яку провадять в Західній Європі агенти III-го Інтернаціоналу не могла не викликати певної реакції. Вона збільшила і розвинула діяльність тих організацій, які усвідомляють собі значіння небезпеки, що її несе з собою підривна праця Москви.

В останніх часах праця антикомуністичного фронту була посилена двома подіями, які мають ширше загальноєвропейське значіння. Маємо з одного боку виступ проти комунізму римського Папи, а з другого боку той виразний і гострий курс проти московської небезпеки, який заповіджений на Нюремберзькому з'їзді урядовими чинниками в Німеччині.

Виступ проти комунізму голови католицької церкви є фактом, який не може не відограти свого значіння в виясненні позицій і формуванні поглядів європейського громадянства. Серед українського громадянства існувала, подекуди існує тенденція зменшувати значіння впливів Церкви, в сучасному європейському житті. Треба виразно зазначити, що ці тенденції перечать фактам. Католицька церква переможно вийшла з тої кризи, яка була спричинена світовою війною, й не лише не зменшила, але далі розвинула і інтенсифікувала свої впливи. Католицька церква розпоряджає могутнім дисциплінованим організаційним апаратом, нитки і впливи якого сягають на всі держави, на цілий світ.

Тим то прокламування головою католицької церкви боротьби з комунізмом, як одного з важливих і чергових завдань, які стоять перед католиками, має поважне значіння.

Так само мають не другорядне значіння й ті виступи проти комунізму, які мали місце на нюрембергському конгресі. Вони знайдуть свій відгук не лише в Німеччині і не лише серед німців, не зважаючи на те обережне і стримане відношення до них, яке зайняли найбільш впливові органи преси європейських держав.

Все це дозволяє в ближчих часах припускати дальше поширення і розвиток антикомуністичної акції в Європі.

Ми, які з власного гіркого досвіду, знаємо, яку небезпеку і руїну несе комунізм, можемо цю активізацію антикомуністичних настроїв в Західній Європі лише вітати. Большевизм, що існує нині в Москві і держить в своєму поневоленню недержавні національності в ССРСР, одним з джерел, що підтримує його існування, має фінансову і політичну підтримку певних західно-європейських держав. Україна і інші пригнічені нації ССРСР за все те, що їм доводиться зазнавати від совітського режиму, можуть мати жаль не тільки до комуністичної верхівки в Москві, але й до тих західно-європейських чинників, які скріплюють і продовжують її існування. Оскільки би антикомуністична акція в Європі і її зріст могли спричинитися до того, щоб система підтримки існуючого режиму в ССРСР була ліквідована в Західній Європі, здійснила б вона справу, яка з нашого погляду є дуже важною і потрібною.

Вітаючи з цього погляду зріст антикомуністичних настроїв в Західній Європі, ми разом з тим здаємо вповні справу, що антикомуністичний рух об'єднує в собі багато різних течій, при чому не з усіма цими течіями у нас може бути в майбутньому спільна мова і спільний шлях. Коли з усіма такими, що належать до антикомуністичного фронту нас об'єднує свідомість большевицької небезпеки і необхідність боротьби, то для майбутнього спільна мова у нас може бути знайдена лише з певними антикомуністичними групами. Можемо ми йти в будуччині спільно лише з тим, які розуміють, що повалення большевизму не є рівнозначним з відновленням добольшевицьких державних порядків і державних

кордонів на Сході Європи в майбутньому. Тільки ті групи, що усвідомлюють необхідність збудовання на руїнах сучасної ССРСР вільних і незалежних держав поневолених в ній народів, української в першу чергу, можуть в майбутньому знайти з нами контакт і порозуміння.

КАНАДА — СИМОНОВІ ПЕТЛЮРИ

В Канаді в десяту річницю влаштовано було по всіх усядах з нагоди 10-ої річниці смерті бл. пам. Симона Петлюри — панахиди, академії, концерти й реферати. Скрізь робилися збірки в цей день для родини Покійного та на Бібліотеку його імени в Парижі.

В Торонто ген. В. Сікович виголосив два реферати (в Народнім Домі та в місцевій «Просвіті»).

В Торонто програм святкування був такий. В неділю 24 травня в «Народньому Домі» виставлено було в перший раз на сцені драму на 4 дії «Ми йдемо в бій». Ця драма ілюструє епоху визвольної боротьби за волю Української Нації. В понеділок 25 травня, стараннями Гуртка Учасників Визвольної Боротьби при Т-ві «Український Народній Дім» влаштовано було великий концерт, присвячений пам'яті Пана Головного Отамана Симона Петлюри. Програм складався з вступного слова, що його виголосив п. Г. Мазурик, реферата — виголошеного ген. В. Сікевичем й кінцевого слова, сказаного п. М. Кунікевичем та співів сольових, мішаного хору, чоловічого квартету, чоловічого хору, декламацій, скрипкового соло та струнної оркестри. Програм надзвичайно був багатий і добірно складений.

Взагалі Канада відзначила трагічну річницю смерті українського національного героя з надзвичайним піднесенням.

Д-ц.

З ЖИТТЯ Й ПОЛІТИКИ

— Про стабілізацію відносин в ССРСР. — Сили, що на них спірається режим. — Сили, що провадять проти нього боротьбу.

Московська справа Зінов'єва і товаришів і події, які мали місце в ССРСР в зв'язку з нею, оживили увагу європейської преси до совітської держави. В зв'язку з цим в ряді органів європейської преси, спеціально в тих державах, що тепер ставлять ставку на совіти, знову поновлюється і подається до ужитку ширшого загалу версія про ті радикальні зміни, яких зазнав тепер совітський режим під керівництвом Сталіна. Робиться протиставлення еволюціоніста і реаліста Сталіна і вічного революціонера і руйніника Троцького. Оцінюється московська справа, як жорсточе, але проте неминуче і необхідне потягнення з боку совітського диктатора, яке мало покласти край заходам революційних романтиків перешкодити поставити ССРСР на реальні шляхи стабілізованого розвитку.

Питання про «стабілізацію» ССРСР, про «еволюційний» характер того курсу, який провадить теперішня московська верхівка, ми в своїх оглядах

торкалися не один раз. Але нове поширення цієї концепції, нове змагання ці погляди защепити серед того широкого загалу, який мінімально орієнтується в совітських відносинах, примушує нас до цієї справи вернутися ще раз. Мусимо ще раз переглянути і оцінити сучасну ситуацію в ССРСР, ще раз перевірити, чи існують там ознаки наступаючої стабілізації, ознаки її переходу на шляхи еволюційного розвитку.

* * *

Насамперед, перш ніж приступимо до розгляду тих відносин, які існують тепер в ССРСР, мусимо зробити де-які означення загального порядку. З передвоєнних часів, спеціально в тих колах, які ще й тепер перебувають під впливом концепції марксизму в його передвоєнному виданню, існує тенденція протиставляти поняття еволюції і революції, як взаємно одно одного викличаючі. Існує з другого боку тенденція вважати шлях революції неминучим лише для більш відсталих і менш розвинених країн, передовсім для Сходу Європи, яким протиставляється культурна Західна Європа, для якої є гарантованим еволюційний шлях розвитку.

Думаємо, що в світлі тих даних, які дає нам сучасне знання процесів соціального розвитку і в світлі тих фактів, які малюють перебіг і наростання соціальних конфліктів в окремих країнах, обидві ці поширені концепції треба відкинути як помилкові. В громадському житті кожної країни існує ряд факторів, з яких одні впливають на те, щоб дальший його розвиток йшов еволюційним шляхом, другі навпаки змагаються спровадити країну на шлях революцій і переворотів. Так є на Сході Європи, так є й на Заході. Більша імовірність — підкреслюємо імовірність, — бо можливості соціального передбачення у нас є лише обмеження — розв'язання ситуації революційним чи еволюційним шляхом в кожній окремій країні встановлюються дослідом відповідної групи факторів, порівнянням їх взаємної сили і значіння. Сила і значіння цих факторів міняється і в результаті цього еволюційний шлях розвитку може перерватися. Може перерватися не тільки в більш одсталих і некультурних країнах. Припускаємо, що, коли б ми перевели аналіз сучасного стану в де-яких західно-європейських країнах, встановили б там наявність яскраво революційної ситуації, прийшли б до висновку, що скандали можуть виникнути й в найбільш порядних родин.

* * *

При цьому підході до справи є очевидним, що в теперішній ситуації в ССРСР, як і раніше, існує певна група факторів, яка впливає на те, щоби дальший розвиток її відбувався еволюційним шляхом. Було б недоцільним і непотрібним викривлюванням совітської дійсності заперечувати, що ці сили і фактори існують. Але справа полягає не в тому. Справа лежить в правильній оцінці ролі і значіння цих сил і факторів еволюційного, ми б сказали, стабілізуючого порядку. Необхідно перевести порівняння цих сил, які стремлять до заховання існуючого статус кво і його мирної еволюції з тими силами, що стоять за революційний шлях розв'язання ситуації.

І тут то всі європейські совітофіли свідомо чи несвідомо роблять велику помилку. В більшості вони не лише не ураховують значіння сил революційного порядку, вони просто їх негують, не хотять бачити їх існування.

Совітські провідники будували колись сантиментальні концепції про те, що вони, мовляв, хотять створити соціалізм в одній країні — ССРСР, яка займає 1/6 земної кулі і має всі необхідні для того природні багатства. Є наївні люди, які й до цього часу трактують ці концепції, як поважну річ. Називаємо цю концепцію сантиментальною, а людей, що ставляться до неї поважно наївними через те, що по-перше більшовики своє завдання будови соціалізму в одній країні мали здійснювати не десь,

в повній ілюзії, на Марсі, а в тих умовах міжнародної і господарської кон'юнктури, яка існувала після війни, і по друге ці свої завдання вони мали переводити не в новій утвореній ними державі, а в державі, яка мала свої традиції встановлені історією, її геополітичними становищем, від яких даний новий уряд тої держави відмовитися не міг. Післявоєнна господарська кон'юнктура після замкнення еміграційного потоку з перенаселеної Європи до заморських країн поставила руба на порядок денний питання про можливість господарського використання тих країн, які досі ще використані не були. ССРСР в своєму складі мала цілий ряд таких територій. Вся попередня історія Росії, її традиційна політика, яку перейняли тако-ж і большевики, полягала в тому, щоб підпорядкувати своєму політичному впливу нові території і використувувати їх в найбільш примітивний екстензивний і хижацький спосіб. При цих міжнародних умовах і при цих перейнятих від попередніх урядів традиціях будова соціалізму звелася до опановання і вдержання в своїй владі тих територій, які посідала царська Росія, з одного боку, до продовження традиційної експансії з другого боку. Большевики зсрганізували велику червону армію, яку де-хто уважає поважною бойовою силою, вони збудували важку промисловість, яка могла б обслуговувати потреби цієї армії. Для цілей поширення своєї експансії вони використовували і використовують апарат III-го Інтернаціоналу. Для досягнення цих своїх завдань вони вимагають від країн максимального напруження сил і засобів, особливо, коли зважити на те, що методи їх господарки ведуть часто густо до нерационального і недоцільного витрачування як матеріальних так і людських сил. Для того, щоб досягнути можливість максимального використання сил, якими розпоряджає країна, вони збудували колосальний адміністративний, поліційний апарат.

Це все є той попередній фасад, який тақ захоплює тих європейських політиків, які завели теперішній, трохи дивний поділ військових сил, на ті, що є оплотом миру і ті, що є знаряддям війни. Очевидно, коли певний державний режим має армію і поліцію тим самим він носить в собі певні прикмети стабільности. Але хіба цим розв'язується питання? Хіба воно не починається з того, щоб вияснити, яку кількість сил і в якій степені напруження існуючий в країні режим мусить тримати, щоб заховати своє існування і здійснювати ту політику, яку він провадить. Не може здається бути двох думок відносно того, яку колосальну кількість напруження і матеріальних і людських сил вимагає здійснення тих великодержавних завдань, що їх ставить собі сучасний совітський режим. Не є секретом той низький життєвий рівень, яким має задовольнятися совітський громадянин. Низька заробітня платня пересічного совітського робітника при тенденціях совітської влади максимально використати його робочу силу. Залишення колхозникам лише голодного пайка при одібранню максимальної частини випродукованого збіжжя для потреб держави. Злиденне забезпечення пересічного службовця в совітських установах. Необхідність розгалуженої сітки установ ГПУ і системи концентраційних таборів для того, щоб добитися від совітського громадянина виконання тих завдань, які накладає на нього держава. Це все є речі всім відомі, які при потребі можуть бути ствержені цілим рядом цифр і фактів.

Виникає питання, чи можливе тривале існування режиму, який вимагає від громадян цієї величезної кількості сил, цієї колосальної напруженности. Чи не являємося ми свідками того, як існуючий режим в країні совітів все далі, то більше тратить свої соціяльні і громадські підпори в країні. Коли майже перед двома десятками років партія большевиків здобувала владу, в країні вона мала широкі, хоч, здебільшого, неоформлені і пасивні, симпатії серед населення. Ці симпатії тепер зникли; це ясно для кожного, хто вміє розрізняти обов'язкові при режимі диктатури вияви казньонного ентузіазму і відданости і дійсні настрої мас. Про що инше говорять випадки терору над стахановцями, факти саботажу, заведення режиму військового часу на залізницях як не про те, що серед ро

бітників існують поважний фермент і незадоволення. Про наявність певних елементів серед колхозників, про наявність серед куркулів і підкуркулів совієська преса на протязі ряду років говорить систематично раз-у-раз. Про наявність ферменту серед совієських урядовців і в червоній армії свідчать факти, які оголошені в совієській пресі в зв'язку з процесом Зінов'єва. Навіть вихована в совієських умовах молодь має в собі ряд елементів, які викликають побоювання совієської влади — через те після останньої реорганізації комсомолу і дано совієській молоді керуючими чинниками директиву — учитися, а не займатися політикою.

Ми навмисне не згадали до цього часу про той найбільш небезпечний фермент, який загрожує сучасній владі. Маємо наувазі визвольні рухи недержавних національностей в ССРСР. З безмежним поширенням функцій держави в ССРСР, режим культурного гніту і економічного визиску недержавних націй з ініціативи і наказу московської влади виявився в найбільш різких й неприкритих формах. Став він могутнім агітаційним засобом для поширення серед недержавних націй гасла: «геть від Москви», в останні роки для боротьби з недержавними націями існуюча влада не знаходить інших засобів окріч заходів поліційного порядку, яскравого доказу визнання владою повного свого банкрутства на цьому фронті.

Раніше в боротьбі з ворожими елементами існуючий режим знаходив опору в большевицькій партії. Політика Сталіна на протязі останніх років комуністичну партію, як політичну силу, знищила. Вона обернулася в цілком фіктивну величезну, пасивну масу, яка виконує вказівки диктатора і серед якої оперують коспіративні антиурядові групи. Існуючий режим спірається лише на «безпартійних большевицьких» совієську бюрократію в її горішніх верствах, на ГПУ, на червону армію. Він ізольований від країни і країна ізольована від нього. Але існують і персональні і побутові зв'язки між країною і червоною армією і урядовим апаратом. Чи той фермент який існує в країні не знайде свого ширшого відгуку і серед цих останніх підвалинах совієського режиму?

Думаємо, що помилкою було б переоцінювати значіння сил і факторів революційного порядку в ССРСР. Але думаємо тако-ж, що ще більшою помилкою їх недооцінювати, їх легковажити, їх проминати. А цим саме грішать ті, що щирять думки серед некритичного загалу про стабілізацію в ССРСР і про «реаліста» Сталіна.

В. С.

3 ПРЕСОВОГО НОТАТНИКА

За останній час події пішли таким прискореним темпом, що для тижневика, яким є наш журнал, є дуже трудно одмічати з технічних причин їх усіх, тому заводимо ми спеціальний огляд «З пресового нотатника», в якому, в першу чергу, будемо одмічати пресові звістки про кампанію направлену проти совієтів.

Ця рубрика нас найбільше цікавить. Антибольшевицький фронт, після розпочаття іспанських подій, почав розширюватися. Європа зараз поволі починає розділятися на два ясно розмежені табори: ті, що бачать в існуванні совієтів загрозу для миру, ладу й цивілізації, і тому розпочинають рішучу боротьбу проти цього джерела небезпеки, і ті, що, свідомо чи несвідомо, ще підтримують ССРСР для противаги першому блоку.

Після Нюрємбергського конгресу, про перебіг якого наші

читачі знають з щоденної преси і на якому боротьба проти большевизму набрала характеру не тільки доктринерського, але й практичного, мусимо одмітити кілька виступів інших держав.

* * *

Дуже великий рух підпертий урядовими заходами розпочався останніми днями в Бельгії проти комуністів і їх організацій. Було пороблено труси в Брюсселю, Шарлеруа, Мон, Лієжі та в багатьох інших містах. Знайдено багато літератури, що закликала до організації збройної революційної міліції, а тако-ж багато зброї та амуніції. Широко закроєна урядова акція викрила багато цікавого матеріялу, що свідчить про те, що комуністи готувалися до збройного перевороту, що який підготовляли дуже старано: вони мали плани публичних інституцій всіх районів, плани касарень жандармерії та війська з означенням кількості його, а тако-ж і списки, на які занесені найбільше судові урядники та поліціянти. Тим часом влада ще не опубліковувала всіх даних тих трусів, що вона перевела. («Le Matin» з 20 вересня 1936 року).

* * *

Як відомо, Португалія до цієї пори не пристала формально до праць тої конференції, що має виробити умови нейтралітету в справах іспанських, і її представника не було на перших засіданнях тої конференції. Причини тому дуже прості. Один з відповідальних чинників Португалії, що перебуває зараз в Женеві підчас сесії чергової Ліги Націй, заявив журналістам з приводу того таке:

«Я не можу робити вам офіційної заяви, бо не я є міністром справ закордонних. Але я можу одначе сказати вам, оскільки це для вас буде корисним знати, що ми не хочемо говорити про наші справи в лоні того організма, де представлені ті держави, ціллю яких є знищення португальської нації. Ні для кого не є тайною, що комуністи наміряються створити совітську іберійську конфедерацію, яка має охопити Португалію та Іспанію». («Le Matin» з 20. IX. 35 р.).

Ясно, що «держави, ціллю яких є знищення португальської нації», є ніхто інший, як совіти, і Португалія не хоче сідати за один стіл з представниками цієї держави, яка в Лондоні, на цій конференції, дає обіцянки формальні про дотримання нейтралітету, і говорить про мир, а з другого боку не тільки порушує цей нейтралітет в Іспанії, але викликає комуністичні заколоти в самій Португалії. Португалія має цілковиту рацію, коли відмовляється співпрацювати з підпалювачами світової пожежи.

І та ж газета «Матен» подає з приводу того такі міркування:

«Ось де причини—вони не складні, вони прості і ясні, — які пояснюють ставлення тих країн, які одмовляться бути знаряддям трагічної гри організованої Комінтерном; не потрібно їх обвинувачувати у макіявелізмі, якого вони не мають. Вони хотять боронитися, і вони мають право це робити, навіть коли це перевертає певні міжнародні комбінації.

І тоді, коли буде ходити про ґрунтовне вирішення становища Європи, то тоді треба буде пристати до того чи іншого табору. Цей вибір станеться не згідно, як то говориться, расовим прикметам й зв'язкам, або географічним необхідностям. Просто стануть з а ч и п р о т и експансії большевизму, і тоді власне будуть мати місце несподіванки, які не всі будуть приємні.

Коментарій до того давати не треба, ці твердження і без того ясні

* * *

Большевики, як годиться, відповідають тій кампанії проти них, що почалася в Європі. Крім заяв відповідальних чинників, що зробили вони їх в Москві, після Нюремберзького конгресу, окремо Ворошилов виголосив велику промову в Києві, куди певне прибув з інспекційною метою.

Промова його складена більше для зовнішнього експорту, ніж для внутрішнього ужитку, бо неприкрита боязкість та трафаратність висловів для нашого населення виявилася в повній мірі. Ось що він сказав:

«СССР, а з окрема совітська Україна (?) мають багато ворогів. Останні приготовляються спробувати ще раз перетворити в руїну нашу процвітаючу (?) батьківщину і соціалізм. Але ці вороги помиляються в своїх розрахунках.

Наша країна є країною миру. Наша армія є захисником і підпорою миру в нашій країні і вона є готова зробити все, щоби забезпечити мир на цілому світі».

Розуміється, що Ворошилов з свого становища, не може сказати, що Україна має в першу чергу ворога в його особі і в Московщині, яку він представляє. А що-до того, що совіти є «країною миру», а їх армія є «захисником і підпорою миру», то після промов на Нюремберзькому конгресі, заява португальського представника, яку ми навели, та заходи бельгійського уряду, досить характерні, щоби європейські чинники уяснили вартість тої заяви совітського генералісімуса.

Закінчив свою промову Ворошилов такими словами:

«Я вже кілька разів заявляв і ще заявляю цілій совітській Україні»...

так ніби він приїхав заспокоїти Україну, яка перестрашилася новим європейським хрестовим походом проти совітів,

«що ми маємо памір і тверду волю, — як що ворог атакує совітську Україну, Білорусь або якусь иншу частину СССР, то ми не тільки не пустимо його на нашу територію, але розіб'ємо його на тій території, звідки він прийде». («Le Figaro» з 18. IX. 36).

Не будемо розшифрувати, що значать останні слова совітського міністра військових справ, але скажемо тільки, що вони по своєму бахвальству нагадують старе московське «шапкамі закідаем...» Будучність покаже, як підуть події в дальнішому і який зміст вкладає в них совітський генерал.

З МІЖНАРОДНОГО ЖИТТЯ

— Н ю р е м б е р г с ь к и й з ' і з д .

За останніх двох тижнів уваги цілої європейської opinio pubblica зосереджена була на черговому з'їзді германської урядової партії націонал-соціалістів, що відбувся в Нюремберзі та на якому Адольф Гітлер і всі його видатніші співробітники виголосили програмові промови, що в них торкнулися важливіших питань внутрішньої і зовнішньої політики Німеччини. Промови ті викликали світовий відгомін. Їх критикують, додають до них різні коментарі, з ними сперечаються, з приводу них дискутує майже що-дня преса всіх малих і великих держав, на них відгукнувся вже де-хто з поважних політичних людей в Європі.

Що в них є нового, що вони спричинилися до такого розголосу? По суті, — нового в тих промовях властиво немає нічого. Новина єсть хіба лише в тому, що промовці дали повну волю своєму почуттю і своїм словам, а тому конкретизували й точно означили те, що всім уже було відомо, але про що відповідальні європейські політики, особливо дипломати, в голос говорити не хотіли, точок над і ставити не зважалися.

На з'їздах націонал-соціалістів, як відомо, означаються ближчі лінії внутрішньої та зовнішньої політики Германії, які потім post factum санкціонуються в коротких сесіях німецького парламенту. Отож на Нюремберзькому з'їзді так само означені були ці лінії, і всі вони — принаймні в площині закордонної політики, — як тяжкі тарани, б'ють по совітах та по большевизму. Московській доктрині та її зовнішнім втіленням, Комінтерну і владі ССРСР, виголошена з'їздом незамирена боротьба, не щадна ворожнеча, яка, коли того треба буде, перетвориться в реальну війну.

З'їздові промови видрукувані були пресою цілого світу, тому не будемо тут переказувати їх зміст. Не будемо тако-ж спинятися на означеннях большевизму, Комінтерну та совітської структури, що їх дано на з'їзді цим явищем. Поминемо й характеристику московського вчення та аргументацію про необхідність боротьби з ним. Усе те нам дуже добре відомо, бо спостерігали ми вказані явища там, де вони вродилися, на Московщині, і там, де вони відповідними способами поширювалися, у нас на Україні, а подекуди й трохи далі на Захід. Могли б ми, що-правда, з почуттям злорадства передрукувати ту лайку, що як з мішка сипалася на з'їзді на большевиків, але не варто і цього робити, бо ж тайно та явно ми їх ляляти гірше. Можемо тому лише запитатися чому власно лише тепер на це в Германії звернули увагу, чому не вчора, не десять літ тому?

Скісну відповідь на це запитання можна знайти у промовах з'їздових ораторів. Заговорити в такий спосіб, як вони говорили, примусили їх іспанські події. Те, що було свого часу в Московщині, на Україні, на Кавказі то-що, зачалося в час, коли не до большевиків було та й думалося, що це місцеве явище, яке вмере там, де й зродилося. Так воно мабуть і сталося б коли б не знайшлися сили, які завели ССРСР до Ліги Націй і ріжного роду пактами зробили з цієї держави чинника загальноєвропейської політики. В наслідок того, на думку з'їздових промовців, повстали й іспанські події. Іспанія мала стати совітською державою, за нею мусіла мовляв «засовітитися» Франція, а з нею і Чехословаччина з Малою Антантою, й на континентальній Європі утворилися б совітські обценьки, які б розчавили б Германію та тих, що з нею.

З'їздові промовці і сам Гітлер, як видно з їх слів, не вірять тому, що в Європі може перемогти азійська московська доктрина, що європейські народи наподоблять до краю оту саму систему совітів. Але германський вождь певний того, що всім тим народам, що ще не зазнали, як Італія чи пізніше сама Германія, большевицької зарази, доведеться її зазнати й поборотися з нею так, як то зробили італійці й німці, як тепер роблять іспанські повстанці на чолі з ген. Франко. До тої боротьби він уже тепер закликає Європу і готовий їй в усьому допомогти. А від себе вже на сьогодні ставить тезу, згідно з якою Германія не прийматиме участі в жад-

ній європейській конференції, в жадному пакті, в яких братимуть участь і москвські совіти.

Які з тої тези мають бути міжнародні наслідки? Різноманітні й многозначні, такі, що їх усі зараз і виявити ще не можна. Коли б цю германську тезу пощастило перевести до життя, це означало б, що совіти цілком стали б ізольовані, еліміновані з європейського політичного життя. Чи може це статися? Хто знає... Усе залежить од напрямку та від темпу, яким підуть європейські події, — може оті самі іспанські. Бо ж що-права, поки-що лише чисто дипломатична, навіть, так мовити, процедурна, але боротьба із-за совітів уже таки і почалася. Це можна констатувати на справі локарнської конференції, що про неї було писано минулого разу на цьому місці. Англійці і французи запропонували скликати її на 19-те ближчого жовтня, аби з рештою приступити до праці. Але Італія, а особливо Германія вважають, що так присіпатися нема чого, бо ціла справа з тою конференцією, мовляв, ще не підготована.

Так і не знати, коли та конференція почеться. А в тім, як раз на ній, чи за її кулісами, мали б статися перші бої із-за участі совітів у європейських справах. Бої між Францією та Германією. Перша з них вважає, що Локарнська конференція має бути лише початком загально-європейського замирення і співпраці, а до Європи зачислює вона й совітську державу. Друга ж гадає, що на тій конференції мусять бути згаджені справи лише крайнього заходу Європи, бо цей захід не має і не мусить мати нічого спільного з сходом Європи, а особливо з ССРС; після Локарнської конференції, на германську думку, може й потрібна буде ще якась європейська конференція, але й та має бути без совітів. Що гадають з приводу такого протиріччя франко-германських тез Бельгія та Англія, досі не виявлено гаразд, і тому то ціла конференція, говорячи дипломатично, ще не підготована.

Ціла та справа йде в тайниках дипломатичних канцелярій і до преси з того мало що доходить. А все таки можна здогадуватися, чого конкретно хочуть досягти од Франції, як передумову реалізування самої конференції. Як здається, їм хотілося б мати французьку згоду на анулювання франко-совітського пакту чи приведення його до стану неіснування, як то сталося за останній час з германо-совітським рапальським договором, який нецукльований і сьогодні, але давно вже перестав існувати. Що-права, єсть ще й пакт совітсько-чехословацький, але він само собою, автоматично впаде, коли перестане існувати його опора — франко-совітський пакт.

Чи піде на це Франція? Мабуть таки ні, принаймні, на сьогодні, бо за майбутнє навіть близьке вряд чи хто може ручитися з цього приводу. Що-ж тоді? Тоді — з європейського обороту одними було б викинуто ССРС, а другими — Германію, хоч це останнє наче-то й фізично не можливо, бо без Германії Європа — не Європа. Тоді настала б ситуація, коли втрачено буде всяку надію замирити настало не лише цілу Європу, але й отой західний її сектор, ради якого і мала б зійтися Локарнська конференція. Тоді народам довелось б лише кожного Божого дня чекати якогось катастрофального вибуху чи то в середині європейського континенту, чи то на сході його, чи то ще десь в іншому місці, як на те вказують, скажемо, ті самі іспанські події.

Перспектива — не весела, але до неї можна внести поправку. Вважана ситуація змальована, так мовити, логично, а дипломатія керується не стільки логічними категоріями, скільки — практикою. Практика ж європейських народів, народів розсудливих, вряд чи з-за якихось совітів доведе себе до такого стану і той чи інший вихід для себе знайде.

Інша річ — отой схід з совітами. Бо ж що говорять большевики з приводу Нюрнберзького з'їзду? Вони лише лаються та загрожують. — Шапками, мовляв, закидаємо, на її власній території роздаємо Германію. — Але це говорить не Сталін і навіть не товариш Літвінов, а найодповідальні революційні маршали. Совітські ж дипломати принишкли,

мовчать, як закаяні, щоб не сказати чогось зайвого, а на кожний випадок навіть представників своїх на німецькі паради висилають. Роблять добру міну на погану гру, бо нічого іншого їм не зостається, як чекати, що з ними зробить Європа. Будемо чекати й ми.

Observer.

ВИСОКА ШКОЛА ПОЛІТИЧНИХ НАУК

при Українському Технічно-Господарському Інституті по-заочного навчання в Подєбрадах (Чехословаччина).

Оголошує впис студентів на 1-ий зимовий семестр.

Навчання триває шість семестрів. Проводиться по-заочною (кореспонденційною) методою.

Завданням школи є дати пристосовану до українських умов теоретичну підготовку для громадської, політичної й журналістичної діяльності.

Програм ВШПН складається з восьми наступних груп предметів: 1) Загальна політика, 2) Держава й право, 3) Соціальна політика, 4) Економіка, 5) Соціологія, 6) Журналістика, 7) Українознавство, 8) Ріжні предмети загального характеру. Разом це складає понад 650 лекцій.

Викладають професори Української Господарської Академії та інших українських високих шкіл.

У дійсні студенти приймаються особи з закінченою середньою освітою. Особи без матури можуть вписуватися до школи, як курсанти.

Після закінчення школи абсолювенти дістають фаховий диплом. Плата за цілий курс, рахуючи в те підручники з усіх предметів, що дістають студіючі від школи у повну власність, — 1.900.— корон чеських. Сплачується ратами протягом шести семестрів.

Прогнози висилаються на бажання інтересантів безплатно. На ширшті відповідь прикладати міжнародній поштовий значок.

Звертатися на адресу: Ukrajinsky technicno-hospodardky Institut. Podebrady. Tchechoslovaquie.

ВИСОКА ШКОЛА ПОЗАОЧНИХ СТУДІЙ

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕХНІЧНО - ГОСПОДАРСЬКИЙ ІНСТИТУТ

приймає без обмеження терміну впис на такі студії:

1) Високошкільний Економічно - Кооперативний Відділ (8 семестрів. Підвідділи: Кооперативний та Торговельно-Промисловий).

2) Висока Школа Політичних Наук (6 семестрів).

3) Курси Українознавства (3 семестри).

4) Фахові практичні короткотермінові курси: бухгалтерії, чужих мов (англійської, німецької та французької), пасічництва, садівництва, консервації й технічного перероблення садівини й городини, оброблення шкіри, миловарства, радіотехніки, фотографії.

Навчання провадиться кореспонденційною методою. Прогнози й програми — безкоштовно. На ширшті відповідь прикладати міжнародній поштовий значок. Звертатися на адресу: Ukrajinsky technicno-hospodarsky Institut. Podebrady. Zamek. Podebrady. Tchechoslovaquie.

ХРОНІКА

З життя укр. еміграції у Франції

— Служби Божі в Парижі мають одбутися в жовтні місяці в неділю 4-го жовтня і 11 жовтня. Початок служб о 10 год. 30 хв. в Українській церкві.

— Свято Покрови, що його влаштовує Управа Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції-має одбутися в неділю 11-го жовтня з таким порядком: зранку в неділю 11-го жовтня в Православній Церкві українській одбудеться урочиста служба Божа, а по ній молебен. Початок служби о 10.30, молебна о 12 год. По обіді відбудуться збори членів Т-ва програм яких буде подано пізніше.

З життя Укр. Бібліотеки імені С. Петлюри в Парижі

— Пожертви книгами та іншими річами одержано: від п. І. Хмелюка — 2 кн., 2) п. Дм. Кульченка — 16 чч.: журналів, 3) Ред. Український Город і Дріб в Стрию — 2 комплекти журналу за рр. 1934 і 35, 4) п. М. Марковського — рукопис програму навчання українських танків, 5) П. Василіва — архів Української автокефальної православної парафії в Парижі, 6) В-во Світ Дитини — 1 кн., 7) В-во Торбан — 1 зошит нот, 8) В-во Українська преса у Львові — 12 прим. своїх видань.

— Поіменний писок ч. 30 осіб, що зложили датки на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі.

На підписний лист управи відділу УЦК в Озерах датки зложили п. п.: Яценко С. — 1 зол., Филімонів — 1 зол., Васильченко — 1 зол., Лучак — 1 зол., Сикорський — 0,50 зол., Лемпій Ів. — 1 зол., Манзенко К. — 1 зол., Сумароків П. — 1 зол., Лемпій С. — 1 зол., Яценко С. — 1 зол., Фтемів Ів. — 1 зол. 50 гр., Мандикура — 0,50 зол.

Справоздання п. І. Липовецького з Варшави. Датки зложили: п. п. М. Ковальський — 2 зол., А. Лукашевич — 2 зол., К. Смольський — 5 зол., М. Рибачук — 5—зол., М. Палієнко — 3 зол., І. Липовецький — 3 зол., Ю. Мельник — 10 зол., О. Квітка — 3 зол., С. Білодуб — 5 зол., В. Куш — 5 зол., В. Сахно — 5 зол., Кравчук — 1 зол., Немоловський — 1 зол., Шандрушкевич — 1 зол., Кривошия, Куниць і Лазаренко — по 0,50 зол., Сухотин — 2 зол., Доценко — 8 зол., В. Зарицький — 3 зол., П. Денисенко — 1 зол., Л. Макаревич — 5 зол., Татарський — 3 зол., Тименко — 2 зол.

На підписні листи ч. ч. 196-636 і 760 Товариства Вояків Армії УНР у Польщі, датки зложили п. п.: С. Горячко — 1 зол., три особи з нечиткими підписами по 0,50 зол., Дробіш — 0,50 зол., свящ. Іван Велива — 1 зол., Стасецький — 0,50 зол., Божко Іван — 0,20 зол., Согецький — 0,20 зол., С. Кулко — 0,55 зол., Лебедів — 0,20 зол., Кравченко — 0,50 зол., Лушанський — 0,30 зол., Герман — 0,50 зол., Й. і Е. Дешко — 0,50 зол., С. Кравченко — 0,50 зол., В. Горячко — 0,50 зол., С. Горячко — 0,50 зол., Вік. Балицикий — 1 зол., Ю. Гнатюк — 0,50 зол., І. Наталенко — 0,50 зол., О. і М. Гусак — 0,30 зол., Драбина — 0,50 зол., Яшниченко — 0,50 зол., Е. Процай — 0,50 зол., Стасенко — 0,50

зол., Бугрим — 0,50 зол., Ріна Мельник — 0,50 зол., С. Шалій — 1 зол., Гринченко — 1 зол., Стромко — 0,50 зол., Гутченко — 0,20 зол., Шраменко — 1 зол., Гомілко — 0,50 зол., Ю. Й. Лушонський — 0,20 зол., полк. Сизик А. — 0,50 зол., М. Водзинський — 0,50 зол., Порхун — 0,20 зол., Фаловський — 0,50 зол. Коваль — 0,50 зол., С. Павленко — 0,50 зол., А. Коваленко — 0,50 зол., В. Куц — 0,50 зол., М. Мар'ященко — 1 зол., Ф. Гульпа — 0,50 зол., К. Шмейель — 1 зол., Р. Корсунь — 0,50 зол., К. Цинко — 0,50 зол., Н. Чміль — 0,50 зол., О. Суховій — 0,50 зол., Божко — 0,50 зол., Ф. Федченко — 0,50 зол., М. Єлисеїв — 0,50 зол., М. Харитоненко — 0,50 зол., В. Савченко — 0,50 зол., Кас'яненко — 0,35 зол., Куземський — 0,25 зол., О. Романченко — 0,20 зол.

На підписний лист ч. 731 — уповноваженого у Греноблі Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції п. І. Вонархи — датки зложили: п. п. О. Степаненко — 5 фр., А. Заславський — 5 фр., Н. Калугин — 5 фр., В. Денешик — 3 фр., Карпій — 5 фр., Зубенко — 1 фр., Султан-Дагаєв — 2 фр., Афіпров — 2 фр., Хипунський — 2 фр., Сардаров — 0,50 фр., А. Філь — 5 фр., Вонарха-Варнак — 2 фр. 50 сент.

Надіслано Комітетом по вшанованню пам'яті Симона Петлюри в Румунії:

Зібрані на підписний лист ч. 747 під час академії по Симону Петлюрі в Букарешті 26 травня 1935 року, датки зложили такі особи: п. п. д-р Василь Трепке і Ніна Трепке — 100 лей, Горбунич Петро — 40 л., Виноградник Ярослава — 20 л., Кімініч Стефанія — 20 л., пані Іванович — 20 л., Дмитро Геродот та Антоніна Івашина-Геродот — 100 л., Союз Українок-Емігранток — 100 л., Товариство Вояків Армії УНР в Румунії — 100 л., полк. Гн. Пороховський — 100 л., Олекса Деркач — 20 л., Богданович Степан — 100 л., інж. Дмитро Ліницький — 20 л., інж. І. Іванович — 20 л., Пороховська Нел-

лі — 25 л., Пороховська Ольга — 25 л., Іваненко Софрон — 20 л., Іваненко Анна — 20 л., Станчук — 10 л., інж. Дмитро Ігнатенко — 100 л., Яковенко Пантелімон — 10 л., д-р Виноградник Володимир — 20 л., Власюк Грицько — 30 л.

Крім того, до Комітету поступили ще такі датки: від п. д-ра Мартина Галина — 200 л., п. Дробота Іларіона — 100 л.

Зібрані Українською Громадою в Гаванні — п. п.: Онисимів Микола — 20 л., Сікорський Володимир — 20 л., Юзик Дем'ян — 100 л., Ходаківський Платон 40 л., Шван Олекса — 20 л., Кушніренко Кость — 30 л., М'ядовський Василь — 20 л., Гордієнко Теодор — 30 л., Туржанський Гнат — 10 л.

Крім того, поступило безпосередньо до Комітету від таких осіб — п. п.: Антошко Кузьма (Гавана) — 50 л., інж. Бурачинський Ераст (Пятра Нямци) — 150 л.

Зібрані Українською Громадою в Журжі, де датки склали п. п.: Коряко Олександр — 50 л., Коряко Лідія — 20 л., Бжицький Едуард — 5 л., Бойченко Грицько — 5 л., Бомко Михайло — 5 л., Вессер Борис — 5 л., Хоменко Олександр — 5 л., Шевченко Назар — 5 л., Бойко Андрій — 5 л., Кушнір Тарас — 5 л., Гардига Порфирій — 5 л., Дорошенко Данило — 5 л., Ярошенко Яким — 5 л., Ратушенко Йосип — 10 л., Ратушенко Марія — 10 л., Ратушенко Марина — 5 л., Ратушенко Ольга — 5 л., Олександрова Маруся — 10 л., Вівчар Марко — 10 л., Семко Калістрат — 10 л., Нескорожений Овсій — 5 л., Андрущенко Іван — 5 л., Олійник Мойсей — 5 л.

На підписний лист Голови Народного Дому у Венкувер (Канада) п. А. Щербака, датки зложили: А. Щербак — 1 дол., кан. Д. Стручинський — 1 дол., І. Шевчук — 0,50 дол., К. Лаховецький — 0,25 дол., К. Молчанський — 0,25 дол., С. Савчук — 0,25 дол., Ф. Стейшин — 0,25 дол., Ф. Мосенко — 0,25 дол., С. Сироїд —

0,25 дол., В. Потапенко — 0,25 дол., М. Нагорний — 0,25 дол., П. Боднар — 0,10 дол., Т. Гарасимчук — 0,10 дол., М. Шевчук — 0,10 дол., Теслюк — 0,05 дол., Ю. Бойчук — 0,25 дол., М. Тихий — 0,25 дол., В. Пелех — 0,25 дол., Софія Стешук — 0,25 дол., Богдан — 0,25 дол., П. Миколаїв — 0,10 дол., М. Маскаль — 0,10 дол., М. Пінтон — 0,10 дол., Купчанко — 0,10 дол., Книницька — 0,05 дол., А. Шевчук — 0,05 дол., І. Савка — 0,05 дол., В. Семчич — 0,05 дол., Н. Н. — 0,50 дол., Н. Москалик — 0,50 дол. С. Синьовський — 0,50 дол., С. Лобай — 0,25 дол., Марчук — 0,25 дол., М. Тимків — 0,10 дол., Ф. Сірий — 0,10 дол., В. Жела — 0,10 дол., К. Дружків — 0,10 дол. С. Маскаль — 0,10 дол., В. Блюмак — 0,10 дол., Бонзель — 0,10 дол., І. Горудко — 0,10 дол., П. Гарасимчук — 0,10 дол., Повк — 0,50 дол., Ю. Юрчак — 0,25 дол., Касевич — 0,25 дол., Т. Маскаль — 0,25 дол., В. Маскаль — 0,25 дол., Г. Лавховецька — 0,25 дол., Гість — 0,25 дол., П. Щирецький — 0,25 дол., Е. Климко — 0,25 дол., Щербакова — 0,25 дол., Н. Пелех — 0,10 дол., І. Мельник — 0,10 дол., В. Герман — 0,10 дол., Н. Щирецька — 0,05 дол. і Сливчук — 0,05 дол.

— — —

З життя Головної Еміграційної Ради

28 серпня с. р. відбулося чергове засідання Президії Головної Еміграційної Ради, на якому було обговорено різні справи, що торкаються допомогової акції еміграції, а також питання скликання 4-ої конференції Головної Еміграційної Ради. На засіданню були присутні — Голова — проф. С. Шульгин, 1-ий заступник проф. М. Славінський, член президії ген. О. Удовиченко, генеральний секретарь — п. І. Косенко, заступник члена президії Голова УЦК в Польщі п. М. Ковальський, члени рев. Комісії проф. А. Яковлів і проф. К. Мацієвич та член Г. Е. Р. п. Д. Геродот.

Бібліографія

— Н. Островський. Как закалялась сталь, — роман, издание второе. Молодая Гвардия 1934 т. I и 2.

Цю книжку молодого совітського письменника, з походження українця, який пише російською мовою, совітська преса старанно рекомендує своїм читача. Випущено її тако-ж і в українському перекладі.

Не взявся б я писати про цю книжку, коли б цей роман був дійсно твором художньої літератури — не мій це фах. Проте думаю я, що цю виразно тенденційну працю треба трактувати перш за все, як спробу агітаційно-публіцистичного порядку, при виконанню якої письменник користується досить таки примітивними художницькими засобами. Є це спроба збудувати постать большевицького героя, відданого працівника совітської держави, борця за совіти. Думаю я, що ця спроба автору не вдалася, не зважаючи на те, що окремі уступи в його романі, які мають совітський побут, написані живо і мальовничо, образ большевицького героя Павки Корчагина як цілий, змальований блідо, неясно і схематично. Лише подекуди він справляє вражіння живої людини. Почувається в будові цього образу низка неув'язок, недоговорености і неповности. Один з персонажів роману ту групу большевицьких фронтовиків, до якої належить автор цього роману, характеризує так: «багато почуття, величезна відданість, але неуміння керувати чуттям і така примітивність світогляду». Власне ця примітивність світогляду і не дала можливости автору змалювати живий образ. Його герой мусить відповідати стилю генеральної лінії. Через те автор все, що в життю його героя для нього він, здається, використав власну автобіографію — не відповідає цьому стилю просто випускає і проминає. Користування цим примітивним методом в результаті й дає, що за-

місць живого образу є лише гола й бліда схема. З роману можна догадуватися, що герой автора не зовсім чистого пролетарського походження, мати його, яка в останніх часах була куховаркою, має з давніших часів дружбу з приятельку, жінку службовця в кооперативі, які спеціально в давніших часах з куховаркою не приятелювали. Питання про соціальне походження свого героя автор дискретно проминає. Герой автора українець; про українську мову в одному місці говорить, як про рідну, про нього говорять, що він не знає чистої російської мови. Проте автор старанно проминає всякі згадки про вплив на автора подій 1917 року; в романі раз-у-раз згадується про повстанські банди, але які рефлексії викликають ці звістки у героя автор проминає. Автор зазначає, що його герой опинився, будучи членом большевицької партії, в складі «робітничої опозиції», як і чому це сталося він проминає — подає натомість лише сцену каяття свого героя і визнання їм своїх помилок. В романі освітлено й подано з життя і діяльності героя лише те, що відповідає партійним установкам. Все інше — про це в романі є натяки — що цим установкам не відповідає — проминено. В результаті цього примітивного методу творення образу героя спроба змалювати живий образ автору не вдалося. Дія роману відбувається на Україні, мова йде про Шепетівку, Київ, польсько-український кордон, в бурхливому періоді 1917-20 років. Але даремне в романі шукати малюнків з життя цих років по-за вузькими межами большевицького гуртка. Правда, є малюнки української армії, і розуміється, жидівського погрому, який ця армія улаштує. Але про них краще не згадувати. Панч в своїх «Голубих ешелонах» при всій карикатурності його малюнків, в порівнянні з Островським стоїть на недосяжній височині.

Книжка має бути одним з виявів тої нової соціалістичної української культури, якою обдаровують України совіти. З приєм-

ністю констатуємо, що творчість молодих українських письменників, які перебувають по-за межами УССР і соціалістичної культури, як хоч би Косач і Самчук, — безумовно стоїть без порівняння вище розрекламованої літературної спроби Островського.

В. С.

— Д-р Мір - Якуб.
«Європа і політична ситуація в Азії». Видання «Прометей». Париж. 1936 р. 80 ст.

Кільки днів тому вийшла в Парижі книжка д-ра Мір-Якуба бей, заступника голови Азербейджанської делегації, під заголовком «Європа і політична ситуація в Азії». Книжка має дві частини. У першій частині, присвяченій японській експансії, автор торкається питання становища Азії і її ролі у міжнародній ситуації, а з окрема Японії, що за останні 50 літ зробила такий великий прогрес. Цей прогрес призвів її до тої експансії, яка дала їй домінуюче становище в Азії, проникнення в Китай та в Манджурію, що привело Японію до стику її інтересів з інтересами других колоніальних держав, особливо з Англією та ССРР. Остання частина особливо підкреслена автором.

Друга частина книжки присвячена аналізу становища в Європі та тому, як це становище відбивається в Азії. Для того автор спинається на Німеччині і на її проблемах і стремліннях на Схід. Поруч з тим автор торкається становища народів в середині Совітського союзу та їх боротьби за незалежність, яка приводить до того, що, не дивлячися на брязкіт зброї, московські правителі все ж війни бояться, бо ця війна мусить неминуче привести до повного розпаду Росії і до одділення від неї окремих одиниць — самостійних держав.

Автор робить висновки — що чим далі то більше захмарений обрій на Сході предвіщає ясно страшну бурю, яка вибухне над совітським союзом і принесе во-

лю та незалежність всім понево-
леним Росією народам.

Ця книжка дає ще раз доказ
широких поглядів автора, добре
відомого своїми лекціями по ріж-
ним темам. В цій книжці широко
взяті рямці міжнароднього ста-
новища добре схоплені сильними
рисами, що дають повну картину

сучасного становища.

Читається книжка легко і з
великим інтересом, і ми радимо
нашим читачам ознайомитися з
її змістом, автор якої є нашим ве-
ликим приятелем і бореться так
само як і ми за незалежність свого
народа.

Т р и з у б

тижневик політики, культури, громадського життя та мистецтва, заснований
р. 1925 Симоном Петлюрою, виходить в 1936 році по-старому і за участі тих
самих співробітників

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА 1936 РІК

У Франції на рік — 60 фр., на півроку — 30 фр., на три місяці — 15 фр.,
на один місяць — 6 фр.

	1 рік.	1/2 року	3 місяці	1 місяць	окр.число
ЧЕХІЯ	80 к. ч.	40 к. ч.	20 к. ч.	10 к. ч.	3 к. ч.
ПОЛЬЩА	18 зл.	10 зл.	5 зл.	2 зл.	0,60 зл.
РУМУНІЯ	500 леїв	300 л.	150 л.	50 л.	20 л.
НІМЕЧЧИНА	12 мар.	6 м.	3 м.	2 м.	0,50 м.
СПОЛ. ШТАТИ П.А.	3 дол.	1,5 д.	1 д.	0,40 д.	0,10 д.
КАНАДА	3 дол.	1,5 д.	1 д.	0,40 д.	0,10 д.
БЕЛЬГІЯ	20 бельг.	10 б.	6 б.	2 б.	0,60 б.
БОЛГАРІЯ.....	200 лев	100 лев	50 лев	18 лев	5 лев

У Парижі набувати в книгарні В. Поволоцького, 13 rue Bonaparte, Paris V

Редакція і адміністрація: 42. rue Denfert-Rochereau, Paris V

Tél. Danton 80-03.

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50. Paris

Редагує -- Комітет.

Адміністратор: Іл. Косенко

Le Gérant : M-me Perdrizet.